

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Què ha fet caure Joan Carles?

Faria moneda falsa per poder arribar a conèixer com s'ha gestat l'abdicació de Joan Carles I d'Espanya. No discuteixo que, finalment, la seva voluntat hagi prevalgut. Però és notori que, en la mesura que es tracta d'un afer d'estat, hi ha d'haver intervingut molta gent per determinar-ne la conveniència, l'oportunitat del moment i les conseqüències. I m'agradaria saber, esclar, què han previst per als propers mesos els cervells de l'operació, entre els quals hi ha d'haver algun o alguns antics presidents –ara es fa més significativa la recent trobada del rei amb Felipe González– i tots els seus consellers àulics.

ÉS UNA EVIDÈNCIA EMPÍRICA que la monarquia ha estat el gran instrument per a l'estabilitat i la cohesió de l'estat espanyol des que va morir Franco. Primer, durant la Transició, va ser qui va assegurar la continuïtat entre els valedors de l'antic i els del nou règim. La monarquia va ser reinstaurada pel dictador per deixar-ho tot “*atado y bien atado*”, i alhora es va saber presentar com a garant de la democràcia. Després, la monarquia ha estat fonamental per construir un relat que situava el mateix rei en un pla suprapartidista i que així feia més assimilable el joc del bipartidisme que fins fa poc s'ha alternat a Espanya. I, finalment, ha estat determinant per mantenir una idea d'unitat territorial, un objectiu en què el rei es va implicar a fons des del principi.

PERÒ ÉS NOTORI que darrerament la monarquia havia perdut la seva força simbòlica fins al punt de no tan sols no seguir fent el seu paper, sinó fins i tot de contribuir a desestabilitzar els vells equilibris. Les sospites sobre el seu veritable paper en el cop d'estat del 23 de febrer de 1981; la pèrdua d'exemplaritat política en fer-se transparents aspectes de la seva vida privada i en mantenir-se l'ocultació de tèrboles operacions econòmiques, o el descobriment dels casos de presumpta corrupció a la seva família –que pot portar algun dels seus membres a la presó–, a part del deteriorament de la seva salut, són factors que han d'haver pesat molt perquè els poders de l'Estat consideressin que es tractava d'una figura amortitzada i n'aconsellessin la substitució.

ARABÉ: EN AQUESTA PÈRDUA de valor de Joan Carles I hi ha d'haver pesat molt l'evolució del procés de Catalunya cap a la independència. Des d'aquella imperdonable primera patinada del 2001, induïda per vés a saber qui, en què el rei va assegurar que el castellà mai no havia estat una llengua d'imposició, la seva figura no tan sols no es va saber mantenir al marge del procés de reculada autonòmica, sinó que

ACN

.....
Sembla evident que la precipitació en la substitució del rei té alguna cosa a veure amb la consulta catalana

el va avalar. I va restar culpablement absent del procés de reforma estatutària que va acabar amb la sentència del Tribunal Constitucional de 2010. El rei ja no podia contribuir a aturar el procés, i sembla evident que la precipitació en la seva substitució té alguna cosa a veure amb la proximitat de la consulta catalana del 9 de novembre.

QUEDA EL DUBTE, tanmateix, de si aquesta abdicació servirà per transferir el seu vell paper al nou rei, o si no accelerarà la crisi de la monarquia i, amb ella, la de la mateixa estabilitat política a l'estat espanyol, que és el que es vol evitar. El republicanisme farà una brotada –l'ha feta pocs segons després de saber-se la notícia– i els que han sortit a defensar la monarquia estan políticament tan atrotinats com el mateix rei. D'altra banda, no sembla que els cinc mesos que resten fins a la consulta hagin de permetre a Felip VI de Borbó –i menys en el marc històric del 2014– recuperar el seu paper de cohesionador territorial.

JA HE DIT QUE NO SÉ amb quin càlcul s'ha precipitat l'abdicació, ni quins passos s'han previst per als propers mesos. No s'hi val a ser ingenu. Però, a primera vista, tinc la impressió que això li aplanarà el camí al nostre procés.